

tennie annak érdekében, hogy azok a KSZR koncepcióban foglaltak figyelembevételével, annak végrehajtása érdekében terveződjenek, szerveződjenek és hajtódjanak végre.

Ez a szakmai koncepció üzenete, lényege, egyben a magyar könyvtárügy fejlesztése vonatkozásában a küldetése. A koncepció alapján, abba ágyazottan végrehajtott fejlesztések segítik ugyanis elő a hazai könyvtári ellátási rendszer erősödését, gyarapodását és eredményességét.

Fehér Miklós

Találkozó Csongrádon

Június 3. és 5. között ismét Csongrádon gyűltek össze határon inneni és túli könyvtárosok, hogy megvitassák közös dolgaikat.

A találkozó ezúttal is a ráhangolódással kezdődött, az Óváros barátságos öreg házai között, finom ételek és italok mellett. Másnap aztán, *Fodor Péter*, az Informatikai és Könyvtári Szövetség (IKSZ) elnöke és *Bedő Tamás* polgármester köszöntője után, megindult a komoly munka.

Schneider Márta, az Oktatási és Kulturális Minisztérium államtitkára a konferencia megnyitó előadásában José Manuel Barrosót idézte, aki szerint a kultúra hatása Európára előbbre való minden ideológiai és gazdasági megfontolásnál. Ennek alapján dolgozik ő maga is, mondta, s ezt akarják erősíteni a kulturális modernizációs programmal. Az Európai Unió a tagállamok belső ügyének tekinti a kultúrát, és ennek megfelelően csekély forrásokat ad erre a célra. Ugyanakkor a kultúra rendkívül jelentős az innováció, a kreatív gondolkodás, a turizmus fejlesztése szempontjából.

A minisztérium honlapján olvasható modernizációs program konkrét célokhoz rendel eszközöket. Az öt prioritás a kulturális vidékfejlesztés és esélyteremtés, a tehetséggondozás, az országkép alakítása a kultúra eszközeivel, a Pécs 2010 program, a kultúrafinanszírozás új formáinak megteremtése. Bővítik és átalakítják a Nemzeti Kulturális Alap (NKA) forrásait, emellett a gazdasági szférából kívánnak adó- és járulékkedvezményekkel több forrást mozgósítani.

A Közkincs-program a múzeumok, könyvtárak, levéltárak együttműködését támogatja. A 2007-ben induló Portál-program célja pedig az, hogy minden településen elérhető legyen a könyvtári szolgálta-

tás, akár konkrét helyiségben, akár például egy könyvtárbusz révén. Ezekon kívül el kívánják indítani az Olvasó ország elnevezésű olvasásfejlesztési projektet is, korszerűsíteni akarják az iskolai könyvtárakat, és a kortárs irodalmat is bevonva erősíteni az együttműködésüket a gyermekkönyvtárakkal.

Forrai Kristóf, a Visegrádi Alap igazgatója *A Visegrádi Együttműködés és a Nemzetközi Visegrádi Alap* címmel az együttműködés történetéről, működéséről és az alap kulturális pályázatairól beszélt. Eddig több mint háromszáz projektet támogattak. A célterületek: kultúra, tudomány, kutatás, diákcsere, turizmus és kiemelten a határokon átnyúló együttműködés. A sikeres pályázathoz csak egy jó ötlet kell a visegrádi négyekhez kapcsolódóan és egy gondosan megírt pályázat. Az alap a költségek maximum ötven százalékát fedezi, a másik ötvenbe viszont beszámítható a pályázó infrastruktúrája, így a könyvtárak is nyugodtan próbálkozhatnak. Ösztöndíjprogramjuk a befogadó intézményt is támogatja. Részletes információkat a www.visegradfund.org címen találhatnak az érdeklődők, kérdéseikre a visegradfund@visegradfund.org címen kaphatnak választ.

Az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) főigazgatója, *Monok István* a nemzeti könyvtár és a határon túli könyvtárak kapcsolatáról beszélt. A rendszerváltozás előtt a könyvtár alapvetően dokumentumokkal segítette a határon kívüli intézményeket. Azóta megváltozott a könyvkiadás szerkezete, és átalakult a kötelesempéldány-rendszer is. Sajnos ma a nemzeti könyvtár költségvetésében nincs fedezet a dokumen-

tumtámogatásra, és az OSZK sem tudja beszerezni a határon kívüli kiadványokat. Az egyedüli cserealapot a kiadói remittenda jelentheti. A főigazgató arra kérte a megjelent kollégákat, hogy legalább információkat adjanak a Magyarországon kívül megjelenő kiadványokról, mert a követésükre nincs bibliográfiai eszköz.

A másik forrás a költségvetés kipótlására a képjogokkal való kereskedés lehet, mondta, ami évente nagyjából tízezer kiadványt hozhat a könyvtárnak. További tervük, hogy általányszerződést kössenek színvonalas lapokkal a képek közlési jogára. Ugyanakkor újra kell gondolni a hungaricum fogalmát, mert képtelenség mindent gyűjteni, amit annak tekintünk, hiszen ma Európában gyakorlatilag minden hungaricumnak számít. Arra törekszenek, hogy magyar törvényben legyen meghatározva legalább Szerbiában, Romániában és Szlovákiában egy-egy kiemelt gyűjtemény (vagy esetleg több együttműködő intézmény), amelyet a magyar állam támogat azért, hogy összegyűjtse a hungaricumokat. Ez megalapozhatná, hogy a dokumentumcsere visszaálljon a kívánt szintre.

Sikerként értékelte Monok István, hogy az örökségvédelmi törvény kimondja, minden 1850 előtt keletkezett könyv és kézirat védett. Ez sok feladatot ró a nemzeti könyvtárra, nagyon fontos a Kárpát-medencei együttműködés a régi könyv- és kézirat-katalógus összeállításában. A magyarországi tulajdonosoknak kötelezően részt kell venniük ebben a munkában, a határon túliaknak felajánlják a lehetőséget. A szabad felhasználást konzorciumi szerződésekkel kívánják megalapozni.

Beszélt az országos humán szakirodalmi bibliográfia problémájáról is, amelyet mindenképpen összefogva érdemes csak építeni, a nemzeti könyvtár önmaga nem tudja vállalni. Meg kell állapodni abban, hogy melyik intézmény mely folyóiratokat dolgozza fel és milyen ellenszolgáltatásért. A munkához az OSZK technikai segítséget nyújthat. Folynak a tárgyalások, ősszel aláírhatják a szerződéseket. Az adatbázisba már betöltötték az IKER és a MANCI anyagát, tárgyalnak az Akadémiával az adatok átvételéről, és más intézményeket is megkeresnek ebben az ügyben. Így fokozatosan egyre több tárgyszó adódik majd az egyes tételekhez, és néhány év múlva elérhetik az elvárható szintet.

A digitalizálásban is együtt kell működniük a könyvtáraknak. Elég arra gondolni, hogy

az OSZK rengeteg anyagot feldolgozott már, de nem tudja mind megmutatni, mert nincs erre alkalmas szervere. Sajnos a szakma lobbijereje kevés az informatikában érdekelt vállalkozásokéhoz képest, ezért a fejlesztések gyakran elkerülték a könyvtárakat. Azt azonban sikerült elérni, hogy a könyvtári digitalizáció koordinátora az OSZK legyen – a rokon területek helyzetéhez képest ez nagy eredmény. Úgy tűnik, hogy a digitalizálásra lesznek pályázati pénzek (25 milliárd forint) – a határon kívülieknek is –, de még kérdéses, hogy Brüsszel elfogadja-e ezt az elképzelést, hiszen az EU elsősorban az innovációt akarja támogatni.

Fodor Péter levezető elnök az elhangzottakkal kapcsolatban kifejezte reményét, hogy most megszüntethetők lesznek a párhuzamosságok.

Egy megvalósult együttműködésről számolt be ezt követően *Bitay Enikő*, az Erdélyi Múzeum Egyesület főtitkára és *Keveházi Katalin*, a Szegedi Tudományegyetem osztályvezetője. Az Erdélyi Múzeum Egyesület (EME) gyűjteményei a magyar nemzet kulturális örökségéhez tartozó értékeket őriznek. Hét szakosztályban, nyolc fiókegyesületben folyik a kutatás, tudomány- és rendezvényszervezés, kiadványok előkészítése és megjelentetése. Az 1990-ben újjáalakult szervezetben összefogással és rengeteg munkával nagy fejlesztéseket sikerült megvalósítani. Ma már rendelkeznek széles sávú internetkapcsolattal, belső számítógépes hálózattal és saját honlappal is. A 2002-ben megalakult Kolozsvári Virtuális Könyvtár és Információs Központ célja a közös elektronikus feldolgozás és közzététel, és az Erdélyi Közös Katalógus létrehozása a MOKKA mintájára. Erre a feladatra szövetkeztek a Szegedi Tudományegyetemmel, ahol a magyarországi közös katalógizálás alapjait lerakták, és ahol a terület komoly szakértői dolgoznak. A szegedieknek viszont azért is hasznos ez az együttműködés, mert lehetőséget nyújt a hallgatók bevonására, a magas színvonalú képzés további erősítésére. Az Erdélyi Közös Katalógus, az EKKA jelenleg 40 ezer tételt tartalmaz.

A keretrendszer az OSZK instrukciói alapján Szegeden dolgozták ki. A BODZA nem platformfüggő, nem kell hozzá nagy beruházás, és XML-formátumban „mindenféle elektronikus dolgot” kezel. Jelenleg megtalálható már benne humán szakirodalmi adatbázis, külföldi hungarológiai gyűjtemény, muzeális könyvtári doku-

mentumok nyilvántartása, a MOKKA-R, a teljes MOKKA tükröztetése stb. A MOKKA-R-ben például szerkesztésre is van lehetőség, akár egy magángyűjtő is felviheti a maga harminc vagy éppen ezer kötetét.

A program további részében az IKSZ és a határon túli szakmai szervezetek együttműködésének eredményeit és nehézségeit vették számba a megjelentek. *Hajnal Jenő*, a vajdasági Kapocs Könyvtári Csoport vezetője huszonegy képben mutatta be az elmúlt egy év történéseit. A vajdasági magyar könyvtárosok térítésmentesen kapták meg a Szirén rendszert. Ennek bevezetését képzéssel segítették, ma húsz intézmény használja. A Szirén-honlapon már megtalálhatók a vajdasági kiadványok, igen alaposan feldolgozva. 2007 januárjában elindult egy hálózat építése, össze kívánják kapcsolni a Kárpát-medencei magyar művelődési intézeteket. Utalt rá, hogy ezt a hálózatot lehetne felkérni az együttműködésre a nemzeti könyvtárban elindított programokban.

Halász Péter, a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke beszámolt a két-évente megrendezett „mini vándorgyűlésről”, a Somorján megtartott továbbképzésről (a szaknyelvről és a pályázati lehetőségekről), amelynek folytatása következik Kelet-Szlovákiában. Kitért arra is, hogy eléggé megnehezíti a kapcsolattartást a nagy távolság a kelet- és a nyugat-szlovákiai magyar könyvtárosok között. Komoly előrelépésnek nevezte azt a programot, amelyet a nyíregyháziak kezdeményeztek a kassaiaknál, sok kis települést is bevonva a 3 könyvtár – 300 könyv – 3000 olvasó elnevezésű programba, amely tulajdonképpen könyvcsomagok cseréjével kívánja javítani a bekapcsolódó intézmények szolgáltatását.

A Romániai Magyar Könyvtárosok Egyesületét (RMKE) *Tóth Wagner Ildikó* képviselte, aki elmondta, hogy jelentős lépések történtek az állományfejlesztés területén, de még mindig túl kevés a magyar könyv. Színes és tartalmas továbbképzéseket tartottak olyan speciális területekről, mint a digitalizáció vagy a biblioterápia. Hiányolta viszont az ígért pályázatfigyelési segítséget, amely nem működött úgy, ahogy remélték. Az RMKE vándorgyűlése tavaly a változó olvasási szokásokról szólt. Most azt tervezik, hogy összeállítják a könyvtárosok jegyzékét. Beszámolt még arról is, hogy a Kovászna megyei könyvtár felvette Bod Péter nevét.

A Huntékát használó könyvtárak együttműködési formáit *Lengyel Mónika* mutatta be. Beszélt a szakmai közösségekről, a kistérségi társulásokról, a Hunkat elnevezésű virtuális katalógus projektről, amely lehetővé teszi a keresést a helyi adatbázisokban. A céljuk az, hogy a kistérségi társulások egy nagyteljesítményű szervert működtessenek, amely kiszolgálja a térség könyvtárait.

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) nevében *Haraszti Katalin* köszöntötte a tanácskozás résztvevőit, és tájékoztatta őket a magyar könyvtárosok nemzetközi levelezőlistájának előkészületeiről.

Nemes Erzsébet, a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) Könyvtár és Levéltár főigazgatója hozzászólásában a kötelepéldány-rendszer kapcsán emlékeztetett arra, hogy a KSH 1867-es alapítása óta jogosult egy teljes kötelepéldánysorra, aminek következtében az ország egyik legnagyobb és legteljesebb gyűjteményével rendelkezik, és ebből komoly informatikai fejlesztések után már szolgáltat is. Bővebb információk a www.konyvtar.ksh.hu oldalon olvashatók. Beszélt arról, hogy az MKE Olvasószolgálati Szekciója a határokon átnyúló együttműködés kovásza volt, és felvetette, hogy az IKSZ-ben alakuljon egy Kárpát-medencei tagozat, amelynek a határon kívüli könyvtárak is tagjai lehetnének.

Az előadások és hozzászólások sorát a marosvásárhelyi *Fülöp Mária* zárta, aki a vendéglátó Csemegi Károly Városi Könyvtár és Információs Központnak ajándékozta retrospektív Maros megyei helyismereti bibliográfiáját.

A program másnap a szegedi Somogyi-könyvtár és a zákányszéki községi könyvtár meglátogatásával zárult. A megyei könyvtárban *Szőkefalvi-Nagy Erzsébet* igazgató kalauzolta a vendégeket, akik megcsodálhatták Somogyi Károly csodálatos gyűjteményét is. Zákányszéken hasznos ötleteket gyűjthettek arról, hogyan lehet vonzóbbá és izgalmasabbá tenni egy könyvtárhasználati órát. A könyvtárvezető, *Paraginé Tóth Edina* óravázlataiból mindenki csak tanulhatott.

A csongrádiak *Horváth Varga Margit* vezetésével ezúttal is megtettek mindent azért, hogy a vendégek a lehető legjobban érezzék magukat, s ezt a törekvésüket siker koronázta.

A Csemegi Károly Könyvtár és az Informatikai és Könyvtári Szövetség rendezvényét a Nemzeti Kulturális Alap és Csongrád Város Önkormányzata támogatta. (fá)